

Betænkning afgivet af Invaliditets- og Alderdoms-Forsikrings-Kommissionen. Kbhvn. 1915.

I det Foredrag, Professor Westergaard holdt i National-økonomisk Forening d. 30. Marts 1915 om Alderdoms- og Invaliditetsforsikring (se dette Tidsskr. 1915, S. 292 ff.), slutter han, efter at have nævnt, at Forslagene i Kommissionsbetænkningen neppe uden videre kan bruges, og at Sagen maaske kunde trænge til en ny Kommissionsbehandling, med at udtale Haabet om, at man i Fremtiden „vil kunne drage nogen Nytte af Betænkningen, saa at den nu afgaaede Kommissions 11aarige Arbejde vil vise sig ikke at være helt forgæves.“

Et saadant Haab nærede sikkert ogsaa de fleste, før de havde læst Betænkningen. Det var jo saa, at vor nationalt ejendommelige, hidtidige sociale Lovgivning, Forsikringskommissionens mangeaarige Arbejde og dens formentlig udmærkede Sammensætning af sagkyndige paa Politikens, den sociale Lovgivnings, Forsikringsvæsenets og Administrationens Omraader havde spændt Forventningerne højt. Naar saa mange sagkyndige blev samlet i en Kommission, som kunde tage sig den forsikringstekniske og anden videnskabelige Medhjælp, den behøvede, maatte man have Lov til at vente sig et Arbejde, som kunde være grundlæggende for fremtidigt Lovgivningsarbejde paa Invalidforsikringens eller -forsørgelsens Omraade, i hvilken Retning dette Arbejde end maatte gaa.

Betænkningen har skuffet Forventningerne, og man undres, efter at have læst den, over, at Westergaard ikke har haft Mod til at sige, at Kommissionens Arbejde har været helt forgæves. Man har jo Lov til at gaa ud fra, at naar Rigsdagen nedsætter en Kommission om en Sag, at den da ønsker Sagen grundigere og mere sagligt udredet, end det kan ske af et Rigsdagsudvalg, for at Rigsdagen kan have et godt Grundlag at arbejde paa, naar den senere faar Sagen til Behandling. Men det, Kommissionen har

Betænkning afgivet af Invaliditets- og Alderdoms-Forsikrings-Kommissionen. Kbhvn. 1915.

I det Foredrag, Professor Westergaard holdt i National-økonomisk Forening d. 30. Marts 1915 om Alderdoms- og Invaliditetsforsikring (se dette Tidsskr. 1915, S. 292 ff.), slutter han, efter at have nævnt, at Forslagene i Kommissionsbetænkningen neppe uden videre kan bruges, og at Sagen maaske kunde trænge til en ny Kommissionsbehandling, med at udtale Haabet om, at man i Fremtiden „vil kunne drage nogen Nytte af Betænkningen, saa at den nu afgaaede Kommissions 11aarige Arbejde vil vise sig ikke at være helt forgæves.“

Et saadant Haab nærede sikkert ogsaa de fleste, før de havde læst Betænkningen. Det var jo saa, at vor nationalt ejendommelige, hidtidige sociale Lovgivning, Forsikringskommissionens mangeaarige Arbejde og dens formentlig udmærkede Sammensætning af sagkyndige paa Politikens, den sociale Lovgivnings, Forsikringsvæsenets og Administrationens Omraader havde spændt Forventningerne højt. Naar saa mange sagkyndige blev samlet i en Kommission, som kunde tage sig den forsikringstekniske og anden videnskabelige Medhjælp, den behøvede, maatte man have Lov til at vente sig et Arbejde, som kunde være grundlæggende for fremtidigt Lovgivningsarbejde paa Invalidforsikringens eller -forsørgelsens Omraade, i hvilken Retning dette Arbejde end maatte gaa.

Betænkningen har skuffet Forventningerne, og man undres, efter at have læst den, over, at Westergaard ikke har haft Mod til at sige, at Kommissionens Arbejde har været helt forgæves. Man har jo Lov til at gaa ud fra, at naar Rigsdagen nedsætter en Kommission om en Sag, at den da ønsker Sagen grundigere og mere sagligt udredet, end det kan ske af et Rigsdagsudvalg, for at Rigsdagen kan have et godt Grundlag at arbejde paa, naar den senere faar Sagen til Behandling. Men det, Kommissionen har

givet, er en jevn god Rigsdagsudvalgsbetænkning med alle en saadans Mangler. Som for et Rigsdagsudvalg har det ogsaa for Kommissionen været af afgørende Betydning at naa et Resultat, det er: at faa formuleret et Lovforslag. Som i en Udvalgsbetænkning findes der her skarpt formulerede Partistandpunkter¹⁾ med Overseen af Nuancer, som dér findes ogsaa her rigeligt med Postulater, der mangler solid Underbygning. Man faar det Indtryk ved Læsningen af Betænkningen, at Kommissionens Ikke-Politikere er skudt ganske i Baggrunden og højt regnet har faaet Lov til som de forsikringskyndige at udarbejde et Bilag med de nødvendige Beregninger.²⁾

Den Opgave, der ved Loven af 1903, ved hvilken Kommissionen blev nedsat, blev overdraget den, var „at undersøge og overveje Spørgsmaalet om Oprettelse af en almindelig Invaliditets- og Alderdomsforsikring og eventuelt stille Forslag herom“, men Kommissionen har vendt Sagen paa Hovedet: Forslag har den stillet, men Undersøgelser og Overvejelser finder man saare lidet af i Betænkningen. Det nytter én jo ikke noget, at det Side 78 i Betænkningen hedder, at Spørgsmaalet om Vejen, man skulde gaa, har „givet Anledning til mange Overvejelser og Forhandlinger“, naar man forgæves leder i Betænkningen herefter. De Forslag, Kommissionens Flertal og forskellige Mindretal har skrevet, kunde man have undværet, men ikke det Grundlag, hvorpaa en Lovgivning skulde bygges. Med al mulig Respekt for de 19 Kommissionsmedlemmers og deres Overvejselsers Værdi kan man dog ikke tvinges til — uden at kende disse Overvejelser — at sluge deres Forslag raat.

¹⁾ Mest ærligt træder den rene Politik frem for Højremindretallet, hvis Standpunkt delvis motiveres ved, hvad der er politisk gennemførligt med nuværende Folketingsflertal.

²⁾ Kommissionens Sekretariat har maaske nogen Skyld i den uheldige Betænkning, men Kommissionen bærer Ansvar: *culpa in eligendo* til Sekretærer Iutter Jurister, som — trods alt hvad der paastaas — ikke er Fagmænd paa alle Omraader.

Et Par af de Spørgsmaal, med Hensyn til hvilke man gerne vilde have noget at vide om Kommissionens „Overvejelser og Forhandlinger“, skal her nævnes.

Først og fremmest kan det vel ikke kaldes unaturligt at spørge om de Undersøgelser, Kommissionen maa have anstillet, af den nuværende Alderdomsunderstøttelseslov, dens Virken, dens Tilstrækkelighed eller Utilstrækkelighed, dens etisk gavnlige eller skadelige Indflydelse, dens Sparsommelighed fremmende eller hemmende Tendens, dens Administration og Vanskelighederne herved, dens Misbrug, dens Lighed eller Ulighed i By og paa Land, de af den følgende statslige og kommunale Byrder o. s. v. o. s. v. I Betænkningen findes der herom foruden Referat af den nu gældende Lovs Indhold en lille Tabel over de samlede Udgifter til Alderdomsunderstøttelse, men intetsomhelst om Lovens Liv! Flertallets Motivering for at lade det nu gennem 20—25 Aar herskende Princip, at Alderdomsunderstøttelse udredes af de almindelige kommunale og statslige Midler, afløses af Forsikringsprincippet, bygger, bortset fra det nuværende Systems formentlige Kostbarhed, kun paa det Posulat, at en Ordning som den nuværende „slapper Viljen til at hjælpe sig selv“. Et saadant Postulat kunde være berettiget, naar man paa bar Bund diskuterede Forsikring ctr. Forsørgelse, men det er, naar man om Forsørgelsen har over 20 Aars Erfaring, ganske utilladeligt at nøjes med en saadan teoretisk Paastand i Stedet for at underbygge den med Fakta. Hvorfor har Kommissionen ikke brugt de 10 Aar, den sad, til at undersøge Sparsommelighedens Ødelæggelse og paavist den med Tal? De Enkelttilfælde, man hører omtalt om Øden med opsparede Midler, behøver jo aldeles ikke at betyde en almindelig Svækkelse af Selvhjælpsbestræbelser. Men selv om det skulde vise sig, at der sparedes mindre nu end før, saa skulde man ogsaa have undersøgt, om dette skyldtes Alderdomsunderstøttelsesloven eller en med Samfundsudviklingen

følgende Umulighed for den fattige Del af Befolkningen af at lægge noget tilside.

Et andet Spørgsmaal, der dog heller ikke synes ganske uden Betydning og derfor nok kunde kræve sin Under-søgelse, er, hvilken Virkning Indførelsen af en tvungen Invaliditets- og Alderdomsforsikring vil have paa den her i Landet bestaaende frivillige Syge-, Arbejdsløsheds- og Strejkeforsikring. Vil ikke Gennemførelsen af Tvang paa et Omraade* hemme den frivillige Forsikring paa andre Omraader? Svaret vil, naar man ser paa, hvor ringe et Beløb der er til Raadighed paa et Arbejderbudget til Forsikring, utvivlsomt blive bekræftende, og i al Fald vil Konsekvensen af en Tvangsinvalidforsikring blive, at man maa opgive den hidtidige Frivillighed og gaa over til Tvangs-sygekasser og Tvangsarbejdsløshedskasser. Vil ikke herved det etiske Moment, Selvhjælpstanken, som det Flertal, der anbefaler Tvangsforsikringen, fremhæver som Forsikringens Fortrin fremfor Forsørgelsen, paa en uhyggelig Maade blive tilsidesat, naar Frivillighed erstattes af Tvang? Spørgsmaalet er saa godt som ikke berørt af Kommissionen, hvis Medlemmer synes at have haft Skyklapper paa, saa de kun har kunnet se lige ud paa det dem forelagte Spørgsmaal, men aldeles ikke har opfattet, at dette er sammenfiltret med hele vor øvrige sociale Forsikringslovgivning.

Med overordentlig Lethed er Kommissionen kommet over det ingenlunde lette Spørgsmaal: hvad er Invaliditet? En knap Side ofres til Diskussion herom — man foreslaar Invaliditetsgrænsen sat ved Arbejdsevnnens Nedsættelse til en Tredjedel, men hvad herved nærmere forstaas, kommer man udover ved at skrive: „Det vil imidlertid paa dette Punkt i vidt Omfang være overladt de Myndigheder, der skal bringe Loven i Anvendelse, at give Loven sit reale Indhold“. Det er vist neppe set før, at en Kommission, der skulde skabe Grundlag for Lovforslag og ogsaa for disses Føren ud i Livet, springer over Vanskelighederne og henviser til de fremtidige Loves Udøvere, som jo netop

skulde have haft Kommissionsbetænkningen til Støtte! — Begrebsbestemmelsen af „Invaliditet“ vil iøvrigt faa Betydning for, hvorledes det Invaliditetsraad skal sammensættes, der skal afgøre, om en Person er Invalid i Lovens Forstand og saaledes berettiget til en Rente. Flertallet foreslaar, at Raadet skal bestaa af en Jurist, en Bankmand (!), en Forsikringsmatematiker (!), et folketings- og et landstingsvalgt Medlem samt 3 Læger, Højremindretallet lader Bankmanden og Forsikringsmatematikeren udgaa, medens Forsørgelsesmindretallet kun vil have en Jurist og 2 Læger. Karakteristisk for alle tre Forslag er den store, alt for store Indflydelse, der gives det lægelige Skøn. Da Lægestanden som bekendt har udviklet sig til at blive en meget lidt socialt forstaaende Stand, maa Kommissionens Mening have været, at der ikke skal tages sociale, men kun patologiske Forhold i Betragtning ved Invaliditetsbestemmelsen. Maaske dette er rigtigt, maaske ikke, men naar man paa dette Punkt vil gaa andre Veje end i Tyskland, det eneste Land, hvor der kan siges at foreligge Erfaringer herom, kunde man forlange en Motivering heraf.¹⁾ — At Afgørelserne af Invaliditetsraad med „Overklasse“-Sammensætning som nævnt ikke vil blive modtaget med samme nogenlunde Tillid som f. Eks. det paritetisk sammensatte Arbejderforsikrings-Raads eller selv et ved Forholdstalsvalg sammensat kommunalt Udvalgs Afgørelser, maa anses for givet.

Og endnu et Omraade, hvor man savner Oplysninger: Udvalgets Flertal foreslaar, at alle Personer mellem 18 og 33 Aar aarlig skal betale 24 Kr. (et Ægtepar altsaa 48 Kr.) i Præmie til Forsikring mod Invaliditet og Alderdom, men i Flertalsbetænkningen er glemt optaget den Undersøgelse, paa Basis af hvilken dette Flertal er kommet til, at den unge Befolkning kan bære denne Kopskat. Hvor er Løn-

¹⁾ Om Tysklands Stilling til dette Spørgsmaal, se Aage Sørensen: Den tyske Invalidforsikring af 13. Juli 1889 (trykt som Bilag til Betænkningen) S. 31 ff.

statistik, Husholdningsbudgetterne, Oplysninger om, hvor meget Befolkningens fri Indtægter er (efter Fradrag af Udgifter til Mad, Klæder, Hus og anden Skat), hvor er Undersøgelsen af, hvorledes denne ny Skat sammen med de tidligere bestaaende vil hvile paa Befolkningen, og hvorfor er det ikke motiveret, af hvilken Grund man nu gaar tilbage til Særskatter og forlader den i mange Aar herskende Evneteor i Beskatningen? Flertallet¹⁾ nøjes med at anføre, at den anser det for utvivlsomt, „at Personer i Alderen fra 18 til 33 Aar uden alt for store Afsavn vil være i Stand til at udrede denne Præmie“. Det maa gentages, at det ikke er Resultaterne, Kommissionsmedlemmerne er komne til, der har Værd, men det Grundlag, de har bygget paa. Hvis det var kendt, vilde dog ogsaa andre kunne danne sig en Mening om Sagen, nu maa disse andre tro — eller lade være med at tro Kommissionsmedlemmerne.

Hvad der savnes i Betænkningen, er — som de anførte Eksempler viser — de Undersøgelser, som er nødvendige som Grundlag for Afgørelsen af, hvorledes man vil ordne denne Side af den sociale Lovgivning. Nogle vil maaske i Betænkningen savne en videnskabelig Diskussion om Sagen, en ren teoretisk Fremstilling af de forskellige Principper, man kunde lade sig lede af, flere vil dog sikkert være glad for at blive fri herfor, i al Fald naar de har læst Kommissionsflertallets kortfattede Forsøg paa en social-etisk Teori til Fordel for Tvangsforsikringen.

I selve Betænkningen vil man næppe finde noget af Værdi udover Dagen²⁾, og blandt de ti Bilag er kun to, der tiltrækker sig Opmærksomheden, nemlig Aage Sørensens kendte Afhandling³⁾ fra 1905 om den tyske Invalide-

¹⁾ Mindretallet, der er imod Forsikring, har dog nogle Bemærkninger om Befolkningens Indtægtsforhold, om stigende Priser og stigende Krav til den brede Befolkning (se S. 129).

²⁾ Nævnes maa dog en kortfattet og klar Oversigt over alle tidligere danske Forslag paa dette Forsikringsomraade.

³⁾ Omtalt i Natøk. Tidsskr. 1905 S. 431 ff. af Trap.

forsikringslov, hvori man kort og klart og samtidig udtømmende finder Lovens Virken skildret ganske upartisk, og de statistiske og forsikringstekniske Undersøgelser (ved A. L. V. Petersen, Undertegnede, Drammensberg, Iversen, Dalhoff). Disse Undersøgelser udmærker sig ved den overordentlige Klarhed, ved hvilken det benyttede Materiales Art og Værdi, de til Grund for Beregningerne liggende Forudsætninger og hele Arbejdsmetoden er fremstillet. Hvor usikre end Undersøgelseens Resultat maa blive paa Grund af Materialets Art, vil de dog altid være vejledende, og det hvad enten man gaar Forsikrings- eller Forsørgelsesvejen. Den af Kommissionens langsomme Arbejdsmetode nødvendiggjorte Omberegning af de paa Grundlag af Folketællingen foretagne Undersøgelse over Invalidernes Antal efter Folketællingen 1911, viser tydeligt den Usikkerhed, hvormed man bevæger sig paa disse Omraader¹⁾. Ved den sidst foretagne Beregning har man taget Hensyn til norske og svenske Erfaringer, hvorefter der er forholdsvis færre gifte blandt Invaliderne end i den øvrige Befolkning. Resultaterne for den mdl. Befolkning er, at efter Tællingen 1901 skulde der være 4 300 ugifte, 54 500 mdl. Invalider, efter Tællingen 1911 32 100 enlige, 33 900 gifte. — Som Grundlag for Beregningerne er benyttet den tyske Invaliditetssandsynlighed, den tyske Invalidedødelighed, dog reduceret under Hensyn til Forskellen mellem den almindelige Dødelighed i Tyskland og Danmark, og for den ikke invalide danske Befolkning den danske Befolkningsdødelighed. Om den tyske Invaliditetssandsynlighed vil svare til den danske eller afvige noget derfra, vil jo kun Fremtiden kunne besvare, allerede af den Grund, at man ikke aner, om dansk Invaliditet bliver et Begreb, der dækker tysk Invaliditet, men ogsaa fordi der i Tyskland er Tale om en Arbejderforsikring, i Danmark om en Folkeforsikring.

¹⁾ Bilag I. S. 52 gives der ogsaa en interessant Oversigt over de forskellige Resultater, man kommer til med forskelligt Beregningsgrundlag.

Af de øvrige 8 Bilag er to Oversættelser af kendte Afhandlinger af Zacher, Resten Fremstilling af og Oversættelse af fremmed Alderdoms- og Invalideforsikringslovgivning.

Om selve de stillede Forslag kan her behandles ganske kort, idet der henvises til Westergaards før nævnte Foredrag.

Tre Ting er alle Kommissionsmedlemmerne enige om, og det er for det første, at det nuværende Hul i vor sociale Forsorgslovgivning, hvorved Invalidere under den for Alderdomsunderstøttelsen fastsatte Alder er hjemfaldne til Fattigvæsenet, skal stoppes. Man er ogsaa enig om, at der ikke med Hensyn til Invalideforsorgen skal indføres nogen speciel Arbejderlovgivning, men at man skal følge den gode Praksis fra Sygekasselov, Enkelov og Alderdomsunderstøttelseslov at lovgive for den hele Befolkning. Glædeligt maa det siges at være, at Kommissionsflertallet, der ellers paa saa mange Punkter har forslugt sig paa tysk Forsikringsaand, ikke har gjort det her.

Mindre glædelig er Enigheden paa det tredje Punkt, som vedrører Spørgsmaalet om faste Takster for de Understøttelser, der efter Forsikrings- og Forsørgelsesforslagene ydes Invalidere og gamle af offentlige Midler. Alle mener, at faste Takster ikke vil kunne indføres, fordi der er saa mange og vanskeligt konstaterlige Forhold at tage i Betragtning ved Spørgsmaalet om, hvad der gaar med til „nødvendigt Underhold“: den understøttedes Indtægt, Alder, Forsørgelsespligt, den forskellige Dyrtid i Landets forskellige Egne o. s. v., og at kun Skønnet i det enkelte Tilfælde kan overvinde disse Vanskeligheder. Hvis der havde foreligget en virkelig Oversigt over den nuværende Alderdomsunderstøttelseslovs Virken i Praksis, vilde de ved nuværende Skøn bevirkede Uretfærdigheder sikkert have vist sig at være saa mange og grelle, at det maatte være en ualmindelig lidet evnerig Kommission, der ikke gennem faste

Takster kunde formindske baade Uretfærdighedernes Antal og Grelhed.

Man skulde dog komme bort fra, at Alderdoms- (og Invalide-) Understøttelsens Størrelse er afhængig af, om Sogneraadet bestaar af Storbønder eller Husmænd, af gammelmoderate eller Socialdemokrater, og fra at et Sogneraads personlige Venskab eller Fjendskab skal faa Indflydelse paa Skønnet. Selv om Understøttelsens Takster skulde være varierende i 4 eller 5 Relationer (Indtægt, Alder, Dyrtid, Forsørgelsesbyrde m. m.), vilde dette slet ikke være uoverkommeligt — Tabeller vilde nemt kunne sige Besked, saaledes at Ansøgere kunde se, hvad de havde Ret til. Ganske ejendommeligt er det, at selv Socialdemokraten i Kommissionen gaar mod faste Takster. Det maa føres tilbage til Socialdemokratiets stigende Indflydelse i Kommunestyernerne og en Følelse af, at et socialdemokratisk Skøn ikke kan være urigtigt? Men det maa være glemt, at Ansøgerne om Understøttelse, naar de ikke har Ret til et bestemt Beløb, vil føle sig lige smaa overfor et socialdemokratisk som overfor et konservativt Kommunestyre — deres Ryg vil ikke være saa rank, som hvis de kunde forlange netop det, de havde Ret til.

En Fordel har Skønnet fremfor de faste Takster; ved dets Hjælp kan Understøttelserne stige med stigende Dyrtid uden ny Lovgivning. Men det samme kunde naas, hvis der i Loven fastsættes, at de faste Takster revideredes f. Eks. hvert 5te Aar af et sagkyndigt Udvalg.

— — Det maa tilføjes, at Stauning og Rørdam for at undgaa for stor Karrighed fra Kommunernes Side stiller Forslag om Minimal-Takster for Understøttelsen, mens Ravn og Sørensen stiller Forslag om Maximaltakster; det Flertal, der holder paa Forsikring, foreslaar saavel Minimaltakst som Maximaltakst for det offentlige Tilskud til de ved de forsikredes egne Midler tilvejebragte Renter.

Alle Kommissionsmedlemmer med Undtagelse af Stauning er enige om, at den i vor nuværende Alderdoms-

understøttelseslov fastsatte Grænse, 60 Aar, skal forhøjes til 65 (eller 66) Aar, idet der først ved denne højere Alder anses at foreligge overvejende Sandsynlighed for, at Alderen har tilvejebragt Invaliditet. Først ved denne højere Alder vil der derfor uden Undersøgelse m. H. t. Invaliditet kunde tilkendes Rente og Understøttelse. Spørgsmaalet om, hvilken Grænse der er den rigtige, hænger nøje sammen med det før nævnte Spørgsmaal: hvad er Invaliditet. Hvis man ved Bestemmelsen af dette Begreb tager sociale Hensyn og f. Eks. tager den Omstændighed i Betragtning, at Beskæftigelsesmuligheden for en Person tager stærkt af med Alderen — en Mand med halv Arbejdsevne har langt større Chance for at faa Arbejde, naar han er 30 end naar han er 60 Aar gammel — kommer man sikkert til, at det vil være rigtigst at bevare Grænsen ved de 60 Aar. De 60-aarige, der trods Nutidens Anstrengelser paa Arbejdsanvisningens Omraade kastes saaledes tilside, at de ikke ved deres Arbejde kan forskaaffe sig og sine det fornødne, maa anses for Samfundsinvalider, selv om Nedsættelsen i deres Arbejdsevne ikke er nær saa stor som Nedsættelsen i Erhvervsevnen.

Hermed er den væsentlige Enighed færdig og Kommissionen har da delt sig i fire Grupper, der forsvare følgende Forslag: 1) Alderdomsforsørgelse + frivillig Invaliditetsforsikring, 2) Alderdoms- og Invalideforsørgelse, 3) Tvungen Alderdoms- og Invalideforsikring og 4) dels et Forslag som 2), dels en tvungen Alderdomsforsikring som Supplering heraf.

Det første Forslag (Falbe Hansens) er det, der — hvis gennemført —, vil medføre mindst Ændring i den nu bestaaende Ordning. Det betegnes som „Grundtræk af en Ordning af Invaliditetsforsørgelse“ og gaar ud paa, at der oprettes en særlig Afdeling af Statsanstalten for Livsforsikring (event. ogsaa af private Forsikringsselskaber), hvori der kan tegnes Invaliditetsrenter paa mindst 100 Kr. for enkelt Person, 150 Kr. for Mand og Hustru; disse Renter,

der begynder at løbe, naar den forsikrede har mistet $\frac{2}{3}$ af sin Arbejdsevne, skulde kun løbe indtil det 60. Aar. Forsikringen er frivillig og tænkes ordnet som gensidig. For at sætte Liv i den frivillige Forsikringstegning foreslaas det, dels at Agitation for og Administration af Forsikringen betales af Staten, dels at denne til Invaliderne yder et saadant Tilskud, at dette i Forbindelse med Invaliderenten og anden Indtægt yder Invaliderne det nødvendige Underhold efter samme Regler som de, hvorefter de gamle faar Alderdomsunderstøttelse.

Falbe Hansen betragter den af ham foreslaaede Ordning som indledende og forberedende og haaber, at forskellige nødvendige Erfaringer kan indvindes herved, saa at man senere kan gaa til mere omfattende Foranstaltninger.

Desværre bliver det vist ikke mange Erfaringer, man vil indvinde, i al Fald ikke udover nogle m. H. t. Fastsættelse af, hvad Invaliditet er. For et af to, kan man være sikker paa, vil ske: Enten indføres der Lægeundersøgelse forinden Forsikringstegningen — og saa vil Forsikringen faa ringe Udbredelse og de statistiske Erfaringer om Invaliditetssandsynlighed og Invalidedødelighed blive ubrugelige for en almindelig Folkeforsikring, fordi de kun angaar udsogte Liv — eller der bliver ikke forlangt Lægeundersøgelse, hvoraf vil følge, at Forsikringen væsentligst vil komme til at omfatte kronisk syge og lignende daarlige Liv — det statistiske Materiale bliver lige misvisende!

Ligesaa dødfødt dette Forslag vil være, ligesaa levende vil sikkert det andet Forslag om Forsørgelse baade af gamle og Invalider være.

For det første har det den Fordel, man herhjemme ligesom i England sætter megen Pris paa, at det kun er en Udbygning af det bestaaende. Paa samme Maade, som Samfundet hidtil har taget sig af de gamle over 60 Aar, vil det i Fremtiden tage sig af Invaliderne under 60 Aar. Det er noget,¹ enhver kan forstaa, og det støder ikke de

konservative Instinkter, der findes selv hos de rødeste Socialdemokrater.

For det andet medfører Forslaget — ved at lade Midlerne til Forsørgelsen (som hidtil til Alderdomsunderstøttelsen) komme fra Stats- og Kommunekasserne — at Spørgsmaalet om, hvorledes Midlerne til en Samfundsopgave som den her omhandlede skal tilvejebringes, bliver behandlet paa den eneste rette Maade: som almindeligt Skattespørgsmaal. Om det bliver ved Told, Indkomst-, Formue- eller Jordværdiskat¹⁾, at Midlerne tilvejebringes, bør alene diskuteres udfra disse Skatters Egenskaber, ikke ud fra det Formaal, hvortil de skal bruges.

Og af endnu større Betydning for Gennemførligheden af Forslaget end dette rent skatteteoretiske Fortrin er det skattetekniske Fortrin, at det ikke kræver en eneste ny Embedsmand til Opkrævning af de nødvendige Midler eller Kontrol af hver enkelts Betaling; ved en Forhøjelse af de almindelige Stats- og Kommuneindtægter med et Par Procent er Udgifterne dækkede til Udvidelse af Alderdomsunderstøttelsen til ogsaa at omfatte Invalidider under 60 Aar. Hvis man ved faste Takster eller ad andre Veje vilde hæve Niveauet for Alderdomsunderstøttelserne, vilde naturligvis Udgifterne stige stærkere, men — bortset fra Staunings Minimaltakster — opfordrer Forslaget ikke direkte dertil.

Af nyt Administrationsapparat vil dette Forslag intet behøve udover det ovennævnte Invalideraad til Bedømmelse af, om der foreligger understøttelsesberettigende Invaliditet i de enkelte Tilfælde.

En naturlig Konsekvens af Indførelse af Invalideforsorg er, at man gennem Helbredelsesforanstaltninger søger at formindske Invaliditeterne mest muligt. Forslag herom findes da ogsaa baade hos Forsørgelses- og Forsikringsmæn-

¹⁾ Om Jordværdiskat kan der vel iøvrigt ikke blive Tale i denne Forbindelse, thi efter god Georgeistlære maa Indførelsen af en saadan Skat medføre, at Invaliditet og Alderdomssvækkelse forsvinder ligesom al anden social Elendighed.

dene, men det er begge Steder lidt for ærligt pointeret, at Formaalet er at faa Invaliditeten over Understøttelsesgrænsen ned under denne. Med andre Ord ligger Interessen i at skaffe en Mand, der kun har 25 % af sin Arbejdsevne tilbage, en 15—20 % mer Arbejdsevne, for at han skal komme op over Invalidegrænsen, medens man intet bryder sig om det i social og samfundsøkonomisk Henseende langt vigtigere Problem: at skaffe en Halvinvalid sin fulde Arbejdsevne igen. Det er det samme, som om man gennemførte Arbejdsanvisning og offentlige Arbejder, ikke for at formindske Arbejdsløsheden i Almindelighed, men kun for at skaffe Arbejdsløshedskasserne mindre Udgifter. — Selv om disse Helbredelsesforanstaltninger vil faa et bedre Omdømme end som rene Rentebekæmpere, maa man gøre sig det klart, at man ikke herved har opnaaet den offentlige Sygebehandling, som Samfundsudviklingen mer og mer gør nødvendig.

Forholdet mellem Invalidforsørgelsen (og -forsikringen) og Ulykkesforsikringen behandles i en enkelt Paragraf i begge Forslag, men Bestemmelsen herom er saa uigennemtænkt og uklar, at den maa i Smeltediglen for at blive brugbar.

Invalid- og Alderdomsforsørgelsesforslaget er utvivlsomt det af alle Kommissionsforslagene, der er lettest gennemførligt baade i politisk Henseende gennem Rigsdagen og i praktisk Henseende ud i Livet. Saa meget mere beklager man, at de fire Mænd, der har samlet sig om dette Forslag, ikke har gjort noget alvorligt Forsøg paa at lære den nuværende Alderdomsunderstøttelseslovs Virkninger at kende og rette de Mangler, der knytter sig til den.

Flertalsforslaget, hvortil ni Kommissionsmedlemmer slutter sig, er paa én Gang modigt og fejgt. Det er modigt, idet det bryder med alt det overleverede paa vor Forsørgelseslovgivnings og Skattevæsens Omraade, det er fejgt, fordi det ikke tør tage Konsekvensen af sit Tvangs-forsikringsprincip, men giver Kommunerne Ret til at eftergive en Forsikret de Præmier, som han ikke har betalt.

Hvis der kom en stærk Animositet mod at betale de 24 Kr. Lovforslaget forlanger, at de 18—33aarige Personer aarlig skal betale, vilde det overvejende Antal betalingspligtige under Angivelse af manglende Betalingsevne undlade at betale skyldige Præmier, de vedkommende Kommunalbestyrelser¹⁾ vilde erklære de forsikrede for ude af Stand til at betale (Forslagets § 8), og Udpantning vilde da ikke finde Sted (§ 14). Resultatet vilde blive en fuldstændig Fiasko for Forsikringstanken, men vedkommende „forsikrede“ vilde — saafremt Kommunalbestyrelsen til sin Tid, naar de blev gamle eller Invalider, vedligeholdt sit Had til Forsikringen — alligevel kunne faa fuld Rente og fuldt offentligt Tilskud, idet de ikke betalte Præmier blev dem endeligt eftergivet (§ 15). Men naturligvis vilde en saadan i fuld Overensstemmelse med Lovforslaget gennemført Boycott mod Forsikringen have dræbt denne, længe før der var Tale om Udbetaling af Renter i nævneværdigt Antal. Hvis de Herre Kommissionsmedlemmer havde ventet Dyrehavstiden med med at afgive Betænkning, vilde de fra Sverige have erholdt Oplysninger, der bestyrker Muligheden for en saadan, bevidst eller ubevidst Boycott. Saavidt vides tænkes der alvorligt dér paa en Ændring i Pensionsforsikringsloven af 1913, fordi Præmierne aldeles ikke indgaar, som de skulde.

Men som de gode Sogneraadspolitikere, Flertallet indenfor Flertallet er, har de ikke kunnet tænke sig, at Sogneraadene skulde tage Parti for Beboerne mod Sognekassen¹⁾ ved at deltage i en bevidst planlagt Boycott, og de har som ovenfor omhandlet aldeles ikke undersøgt Muligheden af den ubevidste, ved virkelig manglende Betalingsevne hidførte Boycott.

¹⁾ Opholdskommunen er ansvarlig for Indbetaling af samtlige Præmier til Rigsforsikrings-Anstalten. Opholdskommunen kan, naar der er Tale om Rente, eftergive endeligt ikke betalte Præmier; hvis den nægter det, kan Forsørgelseskommunen gøre det.

Hvorledes det nu end vilde gaa med en saadan Forsikring, saa meget kan man være vis paa, at der vilde blive Tale om mange Eftergivelser, og at Forsikringen derfor vilde blive haltende. Men ogsaa paa et andet Punkt halter den; der er indenfor visse Grænser fastsat et Forhold mellem de ved de forsikredes egne Midler tilvebragte Renter og det offentliges Tilskud til disse. Der er ingen Tvivl om, at Tilskudene, naar Pengenes Værdi ændres, ved ny Lov vil blive ændrede — ligesom Alderdomsunderstøttelsernes Satser stadig er stegne — medens Renternes Beløb ikke vil blive ændrede. Det efter megen Overvejelse fastsatte Forhold mellem Hjælpen og Selvhjælpen vil blive forrykket.

At Administrationen af en Folkeforsikring vil blive meget besværlig og koste en Mængde Penge, har staaet Forslagsstillerne klart. Udgifterne hertil skal det offentlige bære. Det maa — maaske mer teoretisk end praktisk set — forekomme urimeligt, at Samfundet skal afholde store Udgifter til Administration af en Forsikring, der ogsaa omfatter ikke trængende, som selv kunde betale den. Hvis Forsikringen havde været rettet imod Risikoen af at blive nødlidende paa Grund af Invaliditet og ikke, som foreslaaet, mod Invaliditet, havde Forholdet været noget anderledes.

Forsikringen kan ikke komme de Personer, der ved deres Ikrafttræden er over 18 Aar og bliver Invalid, til Nytte; derfor foreslaas den sædvanlige nemme Udvej at yde disse Fattighjælp uden Fattighjælps Virkning, en Hjælp, der skal udredes halvt af Stat, halvt af Kommune.

Saa meget er vist, at Forsikringsmændene ikke gennem deres Motivering har opnaaet at overbevise Læseren om, at det vil være formaalstjenligt for andre end de Personer, der vil kunne faa Embeder og Ben i det ny Embedsværk, som maa overtage Administrationen, at indføre en Forsikring, der yder saa ringe Selvhjælp, at det offentlige Tilskud som Hjælp til denne i Forbindelse med Administrationsudgifterne vil blive saa store, at en fornuftig For-

sørgelse kan gennemføres for samme Beløb. Som Forsvar for Forsikringen har Flertallet derfor i Virkeligheden kun sin filosofiske Motivering om det etiske ved at tvinge Folk til at hjælpe sig selv, en Motivering, som paa en munter og rigtig „Bramsen“sk Maade bliver slaet ganske ihjel af Højremindretallet.

Dette Mindretal forlanger først og fremmest en Udvidelse af Alderdomsunderstøttelsen til ogsaa at gælde Invalidler (det har nøjedes med at forlange halv i Stedet for to Tredjedels Nedsættelse af Arbejdsevnen) og har subsidiært (hvis den politiske Stemning er derfor) foreslaaet en tvungen Alderdomsforsikring fra det 66. Aar. Ikke selve disse Forslag, men den med Saft og Kraft skrevne Motivering til dem, er det, der er af nogen Værd.

Samler man det Indtryk, man faar ved Læsningen af Betænkningen, er det, at en Mand, der intet kender til dette Omraade af den sociale Lovgivning og gennem Betænkningen vil søge at blive oplyst herom, vil være lige klog efter som før Læsningen. Han vil af det foreliggende hverken blive overbevist om Forsikringens eller om Forsørgelsens Fortrin, men rimeligvis, som den konservative Mand han er, blive hængende ved Forsørgelsen som Fortsættelse af det bestaaende. Heldigvis, man ikke er forpligtet til at sammenligne denne Betænkning med tilsvarende fra vore Nabolande, det vilde for evigt nedslaaens nationale Selvbevidsthed.

Sv. Trier.